

UNITÁRIUS

ÉRTESITŐ

Alapította: Józán Miklós

Dr. Varga Béla
unitárius püspök.

Olajág.

Baljóslatú idők. Kritikus esztendő. Isten haragja és népek háborgása... Közelmúlt napokban is pattanásig feszült, terhes fellegek vonultak át fejünk felett. Viharmadarak vészthozó szárnya szántotta végig ezt a földtekét. Az utolsó percig még a Mindenható maga se tudta, hogy mi fog itt történni. Igen könnyen belezuhanhattunk volna ismét egy olyan feneketlen örvénybe, amely velünk együtt nyomtalanul elnyelte és megemésztette volna pokoli gyomrában a nyugati civilizációt.

Milliók imája csendesen mormolva, hangosan esengve, vérkönnyeket sírva — igen, ez vezényelt „Megállj“-t az egymással farkasszemét néző táboroknak. És a nagynemzetek vezérei összenéztek, kezet fogtak, s ők maguk is megkönnyebbült lélekkel ültek le a „Kerek Asztal“-hoz, hogy a mindnyájuk és mindnyájunk javát szolgáló isteni Bölcsesség szavára hallgassanak.

Mint aki nehéz álomból ébred, úgy sóhajtott és fellelékzett az egész művelt világ, amikor az igazság és békesség, a békesség és igazság dicsőséges napja világosságot gyújtott a szívekben és a lelkekben. Az Isten úgy akarta, hogy végre-valahára megértsék egymást az Ő földi gyermekei, a népek és a nemzetek. A nagyok és a kicsinyek egyaránt. Az Isten maga üzte el szemöldökének egyetlen mozdulatával a vészthozó viharmadarakat s helyükbe szent szövetségének frigidájából kibocsátotta a Béke galambjait.

Nézzétek, lássátok: mint röpködnek vilámgyorsan ide is, oda is, hogy megvigyék az örömhírt az aggódó és reménykedő emberiségnek. Odaszállanak minden házi tűzhelyre és örömtől repeső szívvel hullatják rája a csőrükben hozott olajágat... „Mit félték, oh kicsinyhitűek?“... A szeretetnek Istene uralkodik most és mindörökké az Ő teremtet világa felett... Odaszállanak minden templomi oltárra, és a tabernákulumba váltság ígérete gyanánt átömlesztik az ő szívük vérére.

Hát csak szálljatok! Szálljatok örök Béke galambjai! Szálljatok északra! Szálljatok keletre — délre — és nyugatra! Az egész világra! Olajágatokkal, szívetek vérével váltátok meg a bűnbe merült népek millióit!...

A mi békénk úgyis — harci zaj nélkül is — háború volt eddig. Isten kegyelméből most következik a földi igazságszolgáltatás szemben a mi magyar nemzetünkkel, akinek egyéb vétke nem igen volt, mint hogy itt ezer évvel ezelőtt hazát szerzett. Mert ha éppen lett volna is, legtöbbször önmaga ellen vétkezett. De meg is bűnhődött, vezekelt érette a századok során: „Mebűnhődte már e nép a multat s jövődöt“ — mint a költő mondja s mint ahogy a trianoni omladozó határokon által zengik, zenge-

dezik hatalmas kórusban hosszas árvaság után egymásra talált, egybeforni kész magyar szívek.

Olajágat ide! Szörnyű garmadában csupa olajágat! Hadd lássa a világ, hadd lássák az egymással békejobbot fogó szomszédok, hogy a Magyar — ha kész is volt a harera — Szent István óta mindig a békét szerette, a békét kereste.

Békét — *becsülettel!* Békét — *igazsággal!* Békét — *szeretettel!*... Duna—Tisza mentén, könnyeinkkel ápolt, örömtől sugárzó, szentelt olajággal... Elmondám.

Józan Miklós

ERDÉLY

A magyar unitárius egyház zsinati-főtanácsa.

— Kolozsvár, 1938. október 2-4. —

A történelem néha itt formálódik szemeink előtt. Érezzük, hogy véget ér egy korszak és kezdődik egy másik, mely a jövődöt ígéri. Az erdélyi unitárius egyház október hó 2-án és a következő napokon püspök és papszentelő zsinati főtanácsai ülést tartott, melyen beiktatta egyházunk megválasztott és királyilag megcrösztett püspökét.

Engedtetsek meg nekünk, hogy az 1938. esztendő unitárius történeti eseményeinek leírását egy önkéntelen történeti visszapillantással kezdjük. Jó hatvan esztendővel ezelőtt a magyar unitarizmus teljesen új vezető nemzedéket kapott. Az árkosi emlékezetes gyűléseken előbb főgondokká választják vargyasi Daniel Gábort, majd püspökké Ferencz József kolozsvári lelkészt és ugyanaznap második főgondnokká laborfalvi dr. Berde Áront, a kolozsvári egyetem későbbi nagyhírű első rektorát. Kriza János püspök és kaáli Nagy Elek főgondnokok nemes hagyományait egy új nemzedék veszi át, mely új elgondolással, merész tervekkel siet egyházunk továbbépítésére. Az 1938-ik esztendőben mintha bizonyos vonatkozásban ugyanezt látnánk megismétlődni. Dr. Boros György püspök hosszú és munkás élete egyházának odaszentelt fáradozásai, tízéves püspöki munka után nyugodalomba bocsátását kéri, amit egyházi főtanácsunk érdemei méltánylása mellett megad. Ugyancsak vele egyszerre mond le állásáról két főgondnokunk dr. Szent-Iványi József és dr. Ferenczy Géza is. 1938 első napjaiban megtartott egyházi főtanácsai ülésünk megválasztja az új főgondnokot, dr. kövendi Gál Miklós tordai ügyvéd és földbirtokos, aranyoskői egyházi felügyelő gondnok, volt román kamarai képviselő személyében, s dr. Varga Béla főjegyzőt, a rendszeres teológiai

szakcsoport rendes tanárát egyhangúan püspökké választja a nyugalomba vonulással megüresedett püspöki székbe. A most megtartott zsinati főtanács ülésén betöltötték a második főgondnoki állást is, dr. Elekes Domokos székelykeresztúri ügyvéd, keresztúri felügyelő gondnok, a székelykeresztúri unitárius főgimnázium fennmaradása nemes ügyének legbuzgóbb harcosa személyével. A megválasztott egyházi főjegyzőt, dr. Kiss Elek teológia akadémiai rendes tanárt, hivatalosan beiktatják tisztségébe.

Egyházunk élére az idei esztendőben a lelkes és a világi vezetők személyeiben új emberek kerültek. Tisztelettel és a testvéri szeretetnek őszinte érzéseivel köszöntjük méltóságos és főtisztelendő dr. Varga Béla püspökünket, aki a huszonötödik abban a díszes sorban, akik Dávid Ferenc óta a magyar unitárius egyház hivatott és választott szellemi öröklői. Köszöntjük egyházkormányzói munkájának osztálytársait, dr. Gál Miklós és dr. Elekes Domokos főgondnokokat és dr. Kiss Elek főjegyzőt s munkásságukra a mi egy igaz Istenünk minden gazdag áldását kérjük.

Az ünnepségeken e sorok írója minden vágya dacára, rajta kívülálló okok miatt nem vehetett részt. A lefolyt eseményekről, az erdélyi magyar napilapok oldalas tudósításai alapján számolok be, melyekről lapunk erdélyi munkatársa megállapította, hogy hű képet adják az eseményeknek.

A püspökszentelő zsinat.

Virágokkal gazdagon diszített pompájában várta a XVIII. század végén Lázár István püspök és Zsuki László áldozatos munkájával épült kolozsvári unitárius templom a püspökszentelő zsinati főtanács ünnepségein résztvevőket 1938 október 2-án, vasárnap reggel. A templom ajtajában a kolozsvári ősi anyaeklézsia prebiteriumának tagjaival dr. Pálffy László gondnok fogadja az ünnepségre érkezőket, közöttük az állami hatóság képviselőit és a testvér magyar felekezetek kiküldötteit.

Az egyszerű fekete palátos unitárius lelkészek hosszú sorától kísérve, vonul be a templomba dr. Varga Béla püspök, oldalán a nagy világ unitárius egyházainak testvéri üdvözlését tolmácsoló Harrington Donald amerikai unitárius lelkésszel. A püspök elfoglalja szokott helyét, s a felszentelendő fiatal lelkészek ott ülnek szemben vele az első sorban. A nagy templomot megtöltő hatalmas sokaság ajkain felbúg az orgonával kísért egyházi ének, és Halmáqui János marosköri esperes aikain száll a fohászok az égek urához, akitől áldást és segédelmet esdekel: Ime itt áll szent színed előtt az új főpásztor, hogy fogadalmat tegyen Neked, népe nevé-

ben. Gyűjtsd köré az igazak és önzetlenek csoportját, hogy munkáját áldás és eredmény kísérje — a Te dicsőségedre. Szentmártoni Éva énekszámát után dr. Gál Miklós főgondnok a főjegyző és a nyolc unitárius egyházkör esperese, valamint a külföldi kiküldött kíséretében a püspök elé járul. Dr. Ienciu, a kultuskormány képviselője, felolvassa a királyi jóváhagyást biztosító okmányt, a főgondnok pedig az egyházi zsinati főtanács nevében nyilvánítja püspökké dr. Varga Bélát. A főjegyző, dr. Kiss Elek már olvassa a püspöki eskü szavait, s a templomi gyülekezet áhítatos csendjében, valóban Isten színe előtt, szívére tett kézzel mondja utána az eskü szavait dr. Varga Béla püspök. Az eskütétel egyszerűségében is megkapó szertartása után a püspök letérdel, a főjegyző, a nyolc egyházkör esperesei és a külföldi unitárius egyházak üdvözlését hozó kiküldött egyenként járnak eléje, kezüket meghajtott fejére teszik és egy-egy bibliai igé idézésével áldásukat adják arra, akit egy akarattal választottak maguk közül, hogy viselje a primus inter pares Isten és emberek előtt nagy felelősséggel járó hivatalát.

A Babel-tornyok mindig ledőlnek.

A gyülekezet közéneke után dr. Varga Béla immáron beiktatott és felszentelt püspök áll a szószéken, hogy első püspöki prédikációját megtartsa. Alapigéjét Pál apostolnak az efézusbeli gyülekezethez írott levele negyedik részének hatodik versében választotta ki: „Egy az Isten és mindeneknek Atyja, aki mindeneknek felette van és mindenek által és mindnyájatokban munkálkodik“:

— Istennek munkatársai vagyunk mindnyájan. Isten a munkaadó és kiki a maga helyén a munkás. És mindnyájan együtt, egy templom építésén fáradozunk, melynek kötőanyaga a szeretet.

— Hogy a mi korunk nyughatatlan, arra nem kell bizonyíték. Kilátástalanság szorongatja a lelkeket s az ember már-már alig lát kivezető utat...

— Az ember nagykorú lett, mondják, de gyarló emberi elképzelés az, hogy mégis élhetne Isten nélkül. A természettudomány eljutott végső következtetéséhez, Isten létéhez, vajjon a szociológia és politika mikor jut el ide végre?...

— A mai kor legnagyobb betegsége az, hogy az ember megfeledkezik arról, hogy ember-tár Isten gyermeke s így mindnyájan testvérek vagyunk. Az emberi lelkekben olyan üresség kezd tátongani, amilyenre még soha nem volt példa a történelemben.

— Azzal indokolják ezt, hogy az ember eljutott fejlődésének végső fokára. A másik indok az, hogy a történelem új szintre vitte az emberi lelket. Ez utóbbi valóban igaz — eltávolította Is-

tentől. Pedig befelé kell fejlődnünk. Szem előtt kell tartanunk, hogy minden ember, ott, ahol van, Istennek munkatársa. Éppen ezért, mindenkinek el kell végeznie kötelességét, mert ezt teljesítve, Istenországát munkálja. A Babel-tornyok mindig ledőlnek... Sem béke, sem szeretet nincsen Isten nélkül. Isten munkásának lenni pedig annyi, mint mindig szeretni... És hogy ide mikor jut el az emberiség, — örök kérdés, de biztos az, hogy csak ez hozhatja meg az örök békét...

Minden ízében modern gondolkodó fej megnyilatkozása volt ez a püspöki beköszöntő, mely lebilineselte, meglepte, és lefegyverezte a halgatóságot, — állapítja meg a *Brasói Lapok* tudósítója.

A magyar együttérzés ünnepe.

A templomból a megjelent előkelőségek és hivatalos kiküldöttek átvonulnak az utca másik oldalán levő püspöki lakásba, hogy üdvözöljék a beiktatott püspököt. Az állami hatóságok részéről *Hanzu* tábornagy, királyi helytartó és *Ienciu* államtitkár üdvözölték román nyelven, mint népének papját és tanítóját. *Stanca* kanonok a görög keleti, *Iuga* kanonok a görög katolikus egyház üdvözleteit tolmácsolják. A kolozsvári egyetem üdvözletét, melynek a beiktatott püspök egykoron a filozófiai karon habitált magántanára volt, *dr. Draganu* egyetemi prorektor tolmácsolta.

A kolozsvári *Keleti Ujság* „a magyar együttérzés ünnepe“ címet adta az unitárius püspökbeiktatásról szóló tudósításának. Valóban, mélyen kisebbégi magyar ünnep volt az a rövid félóra, melynek keretében a magyar testvéregyházak vezetői üdvözletüket tolmácsolták. Az itteni magyar életben szokatlan és ismeretlen ez a valóban erdélyi hang: az egymás mellett közös népi célokért dolgozó magyarok ünnepi beszéde. Mindnyájunk okulására idézzük az alábbi gondolatokat:

Márton Áron apostoli kormányzó, a gyulafehérvári püspökség, a kolozsvári plébánia és az összes katolikus intézmények és szerzetes rendek nevében üdvözölte a püspököt:

— Híveimmal együtt mély szeretettel és tisztelettel köszöntöm Méltóságodat. Mindenek előtt azt kell elmondanom, hogy szilárd meggyőződésem szerint *ki lehet tartani hitelveink mellett gyűlölködés nélkül is. Hitelveink lehetnek különbözőek, de az utaink közös Atyához vezetnek.*

— Áldja meg a Mindenható Isten méltóságodat bölcs belátással, hogy szíve szerint tudja beváltani terveit. Minket pedig biztosítson arról a szeretetéről, amelynek tanújelét adta megboldogult püspökünk beiktatásán. Mi ezeket a meleg, szívből jövő szavakat nem feledjük soha...

Bethlen György gróf főgondnok, egy-

háza és az összes református intézmények nevében beszélt.

— A református és unitárius egyházak mindig atyafiságos viszonyban éltek egymással. Ezt szeretnők mi is tovább folytatni. *Szoros összefogásra van szükség a kívülről és belülről jövő veszedelmek legyőzésére.* Különösen most, ezekben a történelmi napokban. Bizonyára Méltóságod is ettől az érzelemtől áthatva akarja kormányozni minden erejével és bölcseségével egyházát. És ha ez így van, akkor törekvéseit bizonynyal siker koronázza. Isten áldását kérem munkájára!

Vásárhelyi János református püspök kezét fogva *Varga* püspökkel, csak ennyit mondott:

— Veled tartok...

Járosi Andor a magyar lutheránus egyház üdvözletét tolmácsolta. A szász lutheránus egyház jókívánságait német nyelven, tolmácsolta *Hans Ottó-Roth* volt képviselő, aki a történelmi kapcsolatokra utalt. Üdvözletéhez csatlakozott a kolozsvári szász lutheránus gyülekezet lelkésze *Alberti Richárd* is, aki a jószomszédi viszony további ápolását kérte a püspöktől. Mindkét beszédre, német nyelven válaszolt *dr. Varga Béla* püspök.

Munkám sikere a ti támogatástoktól függ.

A vendégek után jött *dr. Gál Miklós* főgondnok üdvözölte, aki az egyház új püspökét a főtanács és az összes unitárius intézmények nevében üdvözölte. Ragaszkodásáról, tiszteletéről és odaadó munkáról biztosította a püspököt. Válaszában az új püspök ezeket mondotta: „Munkám sikere a ti támogatástoktól függ. Amíg ez tart, nyugodtan ülök a püspöki székben. De ha ez megszűnik el is távozom. Addig, amit megtehetek, mindent megteszek egyházam érdekében.“ Az unitárius nőszövetség üdvözletét *özv. Csifó Salamonné* alelnöknő tolmácsolta, aki az egyházi szeretetmunka támogatását kérte az új püspöktől.

A külföldi testvéregyházak üdvözletei.

A püspökszentelő ünnepekre, népes külföldi küldöttség jelentkezett, akik a távoli országok unitárius egyházainak és gyülekezteinek üdvözletét és jókívánságait akarták elhozni, a legősibb unitárius egyház új püspökének, akiben tengerekentúli testvéreink a világ egyetlen unitárius püspökét tisztelik. A nehéz és súlyos nemzetközi helyzetben nem tudtak vállalkozni az utazásra, s több, mint huszonöt levél és kábeltávirat hozta az üdvözleteket az angol és amerikai unitárius és univerzalista egyházaktól és teológiai főiskoláktól; a holland remonstráns és szabadelvű, a

svájci, francia és német protestáns egyetek, s a távoli Fülöp-szigetek független szabad-
elví egyházának érsekétől is. Az üdvözetek
között méltó feltűnést keltett a jelenlegi angol
miniszterelnök udvari papjától, Kenrick lel-
késztől érkezett üdvözet, aki az unitárius csa-
ládból származó Chamberlain üdvözetét is
tolmácsolta.

A külföldi unitáriusság üdvözetét szó-
ban *Harrington Donald*, amerikai unitárius
lelkész tolmaçsolta, akinek leendő házasságá-
ban is az amerikai és magyar testvériség ösz-
szekapcsoló erejének bizonyosságát látjuk.
Menyasszonya egyik okl. unitárius nőlelké-
szünk, *Szánthó Vilma*, akivel együtt hisszük,
hogyan továbbra is az amerikai és magyar uni-
tárius barátság apostolai maradnak.

A papszentelés.

A hétfő délelőtti főtanácsi ülésen a
püspök ősi szokás szerint bemutatta a huszon-
négy felszentelendő fiatal lelkészt a gyűlés-
nek. A papszentelő Istentiszteleten imádko-
zott és egyházi beszédet mondott *Simén Dá-
niel* lupény-vulkáni lelkész. *Dr. Varga Béla*
püspök rövid beszéde után, melyben a lelkészi
kötelességekre hívta fel a fiatal lelképászto-
rok figyelmét, az egyházi főjegyző beiratta az
új lelkészek nevét a lelkészek anyakönyvé-
be, és bevette tőlük a lelkészi esküt. Az eskü-
tétel után a lelkészek letérdeltek, a püspök, az
egyházi főjegyző, az esperesek, a teológiai ta-
nárok és az egyházköri jegyzők egynek-egy-
nek a fejére tették a kezüket és a püspök
imádságban kérte a mindenható Isten áldá-
sát reájuk. A lelkészi oklevelet a püspök adta
át a felszentelt lelkészeknek egy-egy szent-
írásbeli hely idézése mellett.

A felszentelt lelkészek névsora: *Csifó
Nagy László* központi szolgálatra rendelt, *Lőr-
inczy Gergely* küküllőszéplaki, *Bende Béla*
medgyesi, *Rázmán Mór* központi szolgálatra
rendelt, *Székely Sándor* csegezi, *Végh Mihály*
homordújfalvi, *Kovács Lajos dr.* sepsiszent-
györgy-kilyéni, *Filep Andor* iklandi, *Gálfi
Elek* tordai hitoktató, *Sükösd Pál* székelyke-
resztúri felügyelő, *Bede Emil* székelykeresz-
túri felügyelő, *Erdő János* kolozsvári hitok-
tató, *Kökösi Kálmán* mészköi, *Kiss Tihamér*
ádamosi, *Szathmári Géza* aranyosgyéresi,
Késmárki Miklós baróti, *Lőrinczy Mihály* fo-
garasi, *Nagy Samu* mezőségi, *Nagy Zoltán*
temesvári, *ifj. Szász Dénes* firtosváráljai,
Nyitrai Mózes marosújvári, *Nemes Dénes*,
Pálfi Károly és *Lukácsi Mózes* okl. lelkészek.

A felszentelést követően a kollégium tor-
natermében megtartották a szokásos közebé-
det, ahol a *Berde-serleggel* mondották a kö-
szöntőt.

A zsinati főtanács ülései.

A zsinati főtanács erősíti meg hivatalá-

ban a januárban megválasztott *dr. Kiss Elek*
egyházi főjegyzőt és veszi be tőle hivatali es-
kűjét. Megerősíti az új esperesek és egyház-
köri és iskolai felügyelő gondnokok megvá-
lasztását és tőlük a hivatali esküt beveszi. A
kolozsdobokai kör esperese *Barabás Miklós*
nagyenyedi, a küküllői kör esperese: *Mátyus*
Gergely szőkefalvi, a keresztúri kör esperese:
Útó Lajos székelykeresztúri lelkészek. *Dr. Ta-
más István* alsójárai ügyvéd a tordaaranyosi
dr. Vajda Béla dicsőszentmártoni ügyvéd a
küküllői, *dr. Gálfalvy György* marosvásár-
helyi ügyvéd a marosi egyházkör felügyelő
gondnoka, *dr. Lőrinczy István* nagyajtai ügy-
véd, a székelykeresztúri főgimnázium felügye-
lő gondnoka lett.

A zsinati főtanács *Gvidó Béla* 44 éves és
Ürmösi Károly 26 éves egyházi működésért
mindkettőjük részére a tiszteletbeli esperesi
címet adományozta.

A zsinati főtanács sajnálattal vette tudo-
másul *dr. Ferencz József* kolozsvári iskolai
és *dr. Szent-Iványi Gábor*, háromszéki fel-
ügyelő gondnokok lemondását.

A székelykeresztúri gazdasági iskola igaz-
gatójának négy esztendei időtartalomra *Bo-
ros György* tanárt választották meg.

A főtanácsi tagok sorába világi tagként
megválasztották *Gotthárd Áron* temesvári
gyárigazgatót, ottani új leányegyházunk
gondnokát és *ifj. Hadházy Sándor* kolozsvári
főgimnáziumi tanárt, egyházi tagként *dr.
Fikker János* teol. tanárt. A megválasztott
bizottsági tagok között örömmel látjuk két
fiatal unitárius jogásznak, *dr. ifj. Mikó Imre*
és *dr. ifj. Ürmösi Károly* bevélasztásait.

A püspök székfoglaló beszéde.

*Magasztos feladatom tudatától áthatva
a következőkben óhajtom az egyházi életünk-
kel kapcsolatban a jövőben megvalósítandó
terveimet és szándékaimat ismertetni.*

*Az egyházi közszellem: a bizalom és
tekintély helyreállítása. A népegyház meg-
szervezése.*

*Már megválasztásom alkalmával kiemel-
tem, hogy életemnek, egyúttal püspöki műkö-
désemnek legfőbb célja az leendő, hogy egyhá-
zunk belső békéjét és nyugalmaát minden
erőmmel fenntartsam s a lelki egységet meg-
erősítve, az egyház ellenálló képességét és al-
kotó tevékenységét nemcsak sértetlenül meg-
ővjam, hanem fokozott mértékben fejlesszem.
A közel 400 esztendő Unitárius Egyház sok
vihart állott ki és mégis megmaradt, sőt fej-
lődött, erősödött. A multat nehéz összehason-
lítani a jelennek. Nehéz megállapítanunk, hogy
egyházunk mikor volt nehezebb helyzetben.
Azonban úgy gondolom, hogy a közvetlenül
elmúlt 20 esztendő oly nagy erőpróbája volt
egyházunk életének és fennmaradásának,*

amelynek tanulságait most már ideje levonnunk a jobb jövő érdekében.

A magyar társadalom középosztályát az impérium óta máig nagy megrázkodtatások érték. Ennek a megpróbáltatásnak mondhatnám megrokkánásnak, a hatását természetesen a mi egyházunk is megérezte. Hiszen egyházi életünk irányítói, vezetői az intelligens középosztályból kerültek ki, amely testtel, lélekkel, anyagilag és erkölcsileg védte azokat az erőtartalékokat, amelyeket az unitárius egyház szellemi és anyagi téren áthozott a multból. Ez az egyházfenntartó elem ma nagyon megcsappant létszámban és meggyöngült anyagi erejében. A körülmények parancsoló szüksége intett arra, hogy pótoljuk a megüresedett helyeket onnan, ahonnan természetesen kell és lehet pótolni, vagyis az unitárius vallásközönség köznépéből, falusi embereink közül...

Szükségünk van és lesz világi vezető emberekre, akiknek vállalniok kell nemcsak az egyházfenntartás nehéz gondját, hanem ennek arányában az egyház vezetésében való részvételt is. Alapos és mélyreható előkészítés szükséges ahhoz, hogy új egyházfenntartók állhassanak a régiék mellé, vagy esetleg helyébe. Két módja van ennek: a népünk vezetőivel való közelebbi foglalkozás és tanulói pályán levő főleg főiskolás ifjúságnak az egyházi élethez való közelhozása, lehetőleg intézményes bevonása. Az elsőt a presbiter-képzés útján véljük elérhetőnek... Egy-két hétre összegyűjtsük vidékenként népünk legkiválóbbjait, hogy átítassuk őket az egyházszerepet és az egyház iránti köteleességek szellemével.

A másik mód, a főiskolákon tanuló, az ipari és kereskedelmi pályán mozgó ifjúságunknak kézbe vevése, az egyházhoz közelebb hozása.

Tekintély nélkül rendet tartani az egyházi ügyek normális mentét megőrizni nem lehet. Minél szabadelvűebbek vagyunk, annál inkább meg kell hajolnunk azelőtt a tekintély előtt, melyet saját akaratunkból állítottunk magunk felé s teljes meggyőződésünkkel és lelkiismeretünkkel kötelesek vagyunk azt nemcsak elismerni, hanem szolgálni. Unitárius egyházunk olyan közszellemet kell megteremtessen, amely a tekintélyt és szolgálatot egyaránt kötelezőnek ismeri el magáranézve, mint lelkiismereti parancsot.

A hitélet erősítése... népünk jelleme kirathatatlanul vallásos színezetű. Megvan tehát az alap, amelyre építhetünk. A templom tehermentesítették azoktól, amelyek nincsenek jó hatással, kellő megbecsülésére és valóban szentnek tartására. Maga az istentisztelet még nem elegendő. A lelkész külön is foglalkozzék a hívek vallásos érzésének fejlesztésével egyenleg is... Ezért szükség van a lelkészek el-

mélyedő vallásos életére és a hívekkel való zavartalan összehangra.

Az unitárius lelkészi hivatás ma a legnehezebb, legnagyobb felelősséget és lelkiismeretességet megkövetelő pálya. Egyházunk hivatásának betöltése, elsősorban a lelkészi kartól függ és rajta fordul meg. Az a cél, hogy jövőben egyetlen egyházköztség békéjét se dülje fel többé az egyetértés hiánya és áldozatok árán is elő kell mozdítani az egyházi közérdek győzelmét.

A lelkészképzésről szólva, a püspök kijelentette, hogy ezt a kérdést újból kell rendezni, jelenleg nincs szükség sok teológusra, azonban akikre szükség van, azoktól meg kell kívánni az emberileg megállapítható aravalóságot. A készülő teológiai szabályzat is gondot fog fordítani ezekre a szempontokra. A teológia jelenlegi elhelyezése nem megfelelő és arra kell törekedni, hogy a teológiai akadémia külön épületet kapjon. A püspök bejelentette, hogy törekedni fog, hogy a kormány orvosolja az unitárius papok sérelmeit és rámutatott arra, hogy egy négy kórpótlékos unitárius lelkész havi izetése még ma is csak 2700 lej, szemben az államegyház hasonló képesítésű lelkészeinek 5500 lejes havi államsegélyével.

A püspök ezután az oktatásügyet ismertette, kijelentve, hogy az elemi iskolai oktatás az egyház legnehezebb és legsúlyosabb kérdése mind a mai napig.

A mult ama könnyelműsége, amellyel sok felekezeti iskolát önként adtunk át az államnak, még a régi regime alatt; vádol. A jövőért felelősek vagyunk s ezért kijelentem, hogy felekezeti oktatásunkhoz ragaszkodni fogunk a végsőkig, bármily áldozatok árán is. Évszázados iskolafenntartó jogunkról nem mondunk le soha, mint ahogy soha nem mondott le Erdély egyetlen népe sem, sem a szászok, sem a románok.

Ami a középiskolák helyzetét illeti, a két teljes főgimnázium fenntartása meghaladja ugyan az egyház erőit, azonban ezen nem változtathatnak, mert az egyház belső lelki egyensúlya követeli ezt. A gazdasági iskola szépen működik és mindig beváltja azokat a reményeket, amelyeket hozzáfűztek. A tanító utánpótlás nehéz és a tanítás mérhetetlenül silány anyagi életlehetőségekkel folyik. Az elemi iskolai tanítók a kisebbségi helyzetnek valószínűs mártírjai.

A püspök felvetette a továbbiakban egy iparos tanonciskola vagy legalább is otthon felállításának kérdését, valamint az iskolán kívüli vallás-erkölcsi nevelésnek fejlesztését.

A nőszövetség munkájáról szólva, a püspök kijelentette, hogy a Napközi Otthon akciója, bár nélkülözhetetlenné vált az egyházban, a Nőszövetségre vár a csecsemővédelem, az Aggmenház, a diakonissza-képzés megszervezése, valamint a szövő- és egyéb

háziipari tanfolyamok minél tágabb rétegekre való kiterjesztése. Az Iris-telepen gyümölcsöskertet vettek és itt szeretnének a misszióknak újabb otthont emelni.

Az irodalmi feladatokról beszélve, kijelentette a püspök, hogy szükség van az erdélyi unitárius egyház történetének megírására, valamint újból meg kell írni az unitárius hittant és a kátét.

A külföldi kapcsolatokról beszélt a püspök, rámutatva, hogy az utóbbi időben külföldi unitárius szervezetekkel annyira élénk és közvetlen kapcsolat volt, mint talán még soha. A nemzetközi unitárius társulat vezetősége tervbevette az oxfordi kongresszuson egy teológiai konferencia tartását az erdélyi unitárius egyház központjában.

Végül a püspök az egyház anyagi helyzetét ismertette, megállapítva, hogy újabb alapokat kell teremteni az egyház fenntartására. Az általános leszegényedés következménye az is, hogy a kolozsvári unitárius gimnázium tandíjhátralékai már közel járnak a millióhoz. Ezt az összeget véndiák-akciók során akarják megszerezni. A nyugdíjalap teljesítőképesége a végsőkig van megfeszítve és ügylátszik, hogy a teológiai tanárok nyugdíjellátásnak ügye revízióra fog szorulni. A nyugdíjazásokat egyelőre be kellett szüntetni.

A püspök programját azzal fejezte be, hogy keresni kell a lehetőséget, hogy a nyugdíjügyet minél kedvezőbb módon oldhassák meg.

Az élénk helyesléssel találkozott programbeszédnek, a hozzászólók az egyházi lapokban való leközlését indítványozták.

Az új főgondnok.

Dr. Ferenczy Géza főgondnok lemondását hosszas vita után fogadták el, és érdemei méltatása után a tiszteletbeli főgondnoki címmel ruházták fel. Egyben kimondotta a zsinati főtanács az állás azonnali betöltésének szükségességét és többséggel a második főgondnoki állásra dr. Elekes Domokos székeskeresztúri ügyvédet, keresztúrköri felügyelő gondnokot választotta meg, aki a székeskeresztúri unitárius főgimnázium fennmaradása ügyének egyik áldozatos harcosa és minden egyházi munkát vállaló unitárius világi emberünk.

Az új főgondnok köszönő beszédében megemlékezett arról, hogy a világi természeti főgondnoki állásnak 1708-ban történt létesítése óta ezúttal a 33-ik alkalommal töltötték be ezt a tisztséget. Mintaképpül igyekezni fog Kaáli Nagy Eleknek nyomdokait követni, aki szükség esetén anyagi áldozatok előteremtésétől sem riadt vissza.

Az évi jelentések.

A képviselőtanács jelentése.

A képviselőtanács jelentését Mikó Lőrinc dr. egyházi titkár olvasta fel. A jelentés elsősorban a legutóbb életbelépett kisebbségi törvény várható hatásaival foglalkozik — így az államsegély csekély voltát — sorolja fel. Fölveti a nyugdíjalapnak állami támogatás útján való rendezését, majd iskolai ügyekkel és az egyház belső életével, végezetül a gazdasági és pénzügyekkel foglalkozik. A jelentés megemlékezett az egyház halottairól.

A statisztikai adatokat illetőleg az erdélyi unitáriusok lélekszáma 1937. év elején 73 ezer 143-at tettek ki, ami az előző évhez viszonyítva 418 szaporulatot jelent. Szomorú tényként állapította meg a jelentés, hogy a kitérések száma állandóan nő, különösen a néptöbbségi vallásfelekezetekkel szemben.

A Homoród-völgyében például 130 hívő tért át a görög katolikus, 76 pedig a görög keleti vallásra.

Pataki András jószágfelügyelőségi elnök a jószágfelügyelőség évi jelentését terjesztette elő, melyben a földkisajátítások során mentesült, szétosztott birtokrészek eladását javasolták. A közel félmillióra emelkedő birtokeladáshoz a főtanács hozzájárult.

A Bors-hagyaték ügyében a Fazekas János dr., Pataki András és Adorján Géza tagokból álló hármass bizottság, mint jószágfelügyelőség tette meg jelentését. Eszerint a 200 holdat elérő — nagyjából gyümölcsöszt képező — szindi birtok kivételével, a többi kisebb terjedelmű területek értékesítését javasolják. A javaslatot az egyházi főtanács elfogadja.

Dr. Mikó Lőrinc előadó ismertette a jószágfelügyelőség átszervezésével kapcsolatos kérdéseket, a gazdasági előadói állást dr. Szathmári Jánossal töltötték be.

Ugyancsak dr. Mikó Lőrinc ismertette a szervezeti törvény és a nyugdíjszabályzat módosításait, valamint a temesvári leány-egyházközség megalakulását.

A szervezeti törvénymódosítás lényeges pontja, hogy mindazon 40 évet elért nők, akik egyházi női szervezetek kiküldöttei, tagjai lehetnek az egyházközségek keleti tanácsának.

A tanügyi évi jelentéseket Ürmösi József püspöki titkár terjesztette elő. Kiemelkedő pontja volt e jelentésnek a szórványokról szóló beszámoló, melynek fokozottabb mérvű támogatását határozta el a zsinati főtanács.

A tárgysorozat utolsó pontjaként indítványok hangzottak el a tanítókérdést és az egyház államsegélyét, úgyszintén a lelkészek egységes palást és sapkaviselését s a leányegyházközségek adminisztrációs költségeit illetően.

A főtanácsi bizottság indítványára jegyzőkönyvileg fejezték ki Kelemen Lajos tudományos akadémiai tagsága felett érzett örömeiket, majd

dr. Pálffy László indítványára a sajtónak mondottak köszönetet támogató működéséért.

A zsinati főtanács *Árkosi Tamás* esperes közügy-igazgató hálaadó fohászával ért véget.

Az unitárius egyháztársadalmi mozgalmak.

A zsinati főtanács üléseivel kapcsolatban jelentősebb egyháztársadalmi szerveink is megtartották évi seregszempléjüket, melyeken számbavéve egy esztendő magvetését, a jövő feladatait vitatták meg.

Az Unitárius Irodalmi Társaság.

Az évi közgyűlést *dr. Gál Kelemen* nyitotta meg, aki meleg szavakkal emlékezett meg a társaság alapító elnökéről, *dr. Ferenczy Gézaról*, aki most sem szűnt meg gondoskodni az unitárius irodalmi társaság támogatásáról és 49.000 lej alapítványt tett a magyar unitárius irodalom értéktermelésének biztosítására. A közgyűlés mély hálával és köszönettel fogadta a nagylelkű alapítványt.

P. Szentmártoni Kálmán főtitkár ezután felolvasta az Unitárius Irodalmi Társaság 1938 évi működéséről szóló jelentést. A jelentésből kiderült, hogy a regénypályázatra egyetlen pályamunka sem érkezett be, az Irodalmi Társaság azonban *Varga Béla dr.* unitárius püspök és *Márkos Albert* kollégiumi tanár előterjesztésére úgy határozott, hogy a jutalomdíjat — pályázaton kívül — *Gyallay Domokosnak*, az ismert erdélyi írónak adja ki „*Nyár Solymoson*” című regényéért.

Gyallay Domokos „*Nyár Solymoson*” c. regényének nemes célzata az, hogy a magára maradt erdélyi magyarság eggyéforrjon. — Tűnjenek el a társadalmi különbségek. Fogjon kezét az erdélyi magyar úr és paraszt, város és falu és így egymást támogatva, Erdély mérhetetlen kincsei fölhasználásával kovácsoljanak egy szebb jövőt maguknak.

Általában el lehet mondani, hogy ez a regény nemcsak az unitárius, hanem az egész magyar irodalom nyeresége. Éppen ezért, bár az U. I. T. által hirdetett pályázaton részt nem vett, de mert a szóban forgó regény a pályázat föltételeinek megfelel, ajánljuk, hogy a jutalomdíj *Gyallay Domokosnak*, a „*Nyár Solymoson*” című regény írójának adassék ki.

Az Unitárius Irodalmi Társaság ezután nagyernyei *Kelemen Lajost*, a kiváló erdélyi történelemtudóst a Magyar Tudományos Akadémia külső tagját egyhangúlag alelnökkül választotta meg, ugyancsak ez alkalommal választották rendes tagokká *Mikó Imre dr.*, *Bözödi György*, *Szabédi Székely László* és *Gyallay Papp Sándor* írókat. Elhatározta a közgyűlés, hogy ezután minden közgyűlé-

sen emlékbeszédszerű megemlékezés történjék egy unitárius íróról.

A közgyűlés örömmel hallgatta *Vári Albert* szerkesztő és *Hadházy Sándor* pénztárnok jelentését, akik az egyesület folyóirata a Keresztény Magvető helyzetét ismertették. — Örömmel állapították meg, hogy ez a magasnívójú folyóirat, mely egyben az egész magyar nyelvterület legrégebbi állandóan megjelenő szemléje, most is jó úton halad. Lapunk jelen számában a folyóirat régi barátja és munkatársa *dr. Tóth György* kir. kúriai bíró ismerteti a Keresztény Magvető jelentőségét.

Dávid Ferenc Egylet.

Az Unitárius Irodalmi Társaság közgyűlése után a Dávid Ferenc Egylet rendezte meg díszgyűlését. A gyűlés gazdag műsor keretében zajlott le. A teológiai akadémia dalárdájának énekszama után *Marosi Márton* székelyszentmihályi lelkész mondott magasszárnyalású imát. A gyűlésen *Gál Miklós* főgondnok, az újonnan megválasztott elnök mondott beszédet. Vázolta a Dávid Ferenc Egylet célkitűzéseit, amely felé az elődök nyomdokain kívánja vezetni az Egyletet. A gyűlés közönsége hosszasan és lelkesen ünnepelte az új elnököt. *Nagy Zoltán* temesvári segédlelkész, aki külföldi tanulmányútja után most tért vissza, az északangliai templomi és egyházi életről tartott előadást. *Benczédi Pál* titkár az egyesület lelkes munkájáról számolt be. Megemlékezett az egyesület két elhunyt vezető tagjáról, *dr. Boros Györgyné* püspöknéről és *Ürmösi Károlynéről*, akiknek emlékére egy percre felállott a nagyszámú hallgatóság. *Gálfi Lőrinc* pénztári jelentése után az új választásokra került a sor.

Unitárius lelkész kör.

Pál Dénes siménfalvi lelkész, elnöki megnyitójával vette kezdetét a lelkész kör háromnapos továbbképző konferenciájával egybekötött közgyűlése. A konferencia alkalmával minden reggel és este Istentiszteletet tartottak. A konferencia folyamán egy előadás vitabevezetéséhez kapcsolódva beszéltek meg a mai aktuális kérdéseket. A négy előadást a következők tartották. *Zoltán Sándor* homoródszentmártoni lelkész, teol. m. tanár: A Másvilág és az Újszövetség; *Lőrinczi László* kádácsi lelkész: A valláserkölcsei nevelés a gyakorlatban; *Simén Dániel* lupény-vulkáni lelkész: Örök problémák és *Máthé Sándor* újszékelyi lelkész: A háromszázéves dési *complanatio* tanulságai címeken. Sajnos nincsen tudósításunk erről a minden bizonnyal érdekes konferenciáról, melynek körünkben való megvalósítása, továbbképzési és testületi képviseleti szempontból egyaránt fontos és kívánatos lenne.

Ugyancsak gyűlést tartott az unitárius tanítók egyesülete *Patakfalvy* Zsigmond elnöklete alatt és az unitárius nők szövetsége, melynek közgyűlésén *dr. Varga Bélánét* választották meg az elhunyt *dr. Boros György* né helyébe elnöknőnek. — A zsinati főtanács üléseivel kapcsolatban a Dávid Ferenc Egyet magasszínvonalú templomi hangversenyt rendezett, s a nőszövetségi nagyteremben, a régi kollégium épületében, amely mellett, a régi kicsi házak helyén most új és modern bérpalotát épített egyházunk, az ifjúság rendezte meg szokásos főtanácsi ismerkedési estélyét.

*

Töredezett vonásokkal egybefoglalva, a fentiekben rajzoltunk képet a most lefolyt zsinati főtanácsi ülésről és vele kapcsolatos unitárius megmozdulásokról. Mi, akik itt a maradék magyar földön dolgozunk és fáradozunk az unitárius gondolat előbbrevitelén, örömmel látjuk, hogy odahaza az ősi földön lüktető élet folyik. Isten kegyelme engedje meg, hogy az eddigi ellentétek elsimulása után új, termékeny és jövőtformáló élet fakadjon azon a földön, mely az unitarizmus bölcsője, de egyben további őrálló végvára kell, hogy maradjon. Isten áldása pihenjen meg elvégzett munkájukon. Lelke adjon erőt az új feladatok vállalására, hitet és kitartást a munka végzésére, és testvéri szeretetet mindazok között, akik otthon és itten ugyanazon egy igaz Isten kertjében foglalatoskodnak.

Ferencz József.

ESZMÉK VILÁGA

Keresztény Magvető

Címszó és unitárius jelszó. Címe a LXVIII. évfolyamát élő egyetlen magyar unitárius folyóiratnak. És jelszó azoknak, akik az unitárius szellem félévszázadot meghaladó fejlődését és hatását ismerni és jövőbeli lehetőségeit munkálni kívánják. Azzal mindnyájan tisztában vagyunk, hogy a reformáció korában vallásalapítónk a hitvitázó irodalomnak mily nagyszűlyű vezéralakja volt. Tudjuk azt is, hogy egyházunk szempontjából időről-időre egyes kiváló unitárius munkának mily nagy szerepe van, de úgy nézem, hogy a mai kor nem érzi át annak a feladatnak a felbecsülhetetlen jelentőségét, amit a Keresztény Magvető az egész unitáriusság érdekében megvalósít.

Ma a nyomtatott betű hatalma sok esetben fölér a szuronyok, ágyuk, tankok és repülőök rettentő erejével. De emberiesebb, mert békésen, vérontás nélkül viszi az eszmét dialra.

Az egyházak, isteni rendeltetésöknek megfelelően, a hit erejét, a vallásos szervezetek léleknevelő munkásságát a szeretet jegyében törekednek az emberiség javára fordítani, azonban nem mindig kielégítő az eredmény. Az a belmissziói tevékenység, amely a lelkiélet élénkítését célozza, nem elég hatásos. Hiányzik a nyomtatott betű erejének a helyes felhasználása. Nekünk, akiknek általános ismereteink néha tévesek, néha meglepők, sokszor megriasztók, fokozott kötelességünk, hogy csekélyszámában megjelenő egyházi lapjainkat minél magasabb számban jelentessük meg.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy egyházunk erőssége híveink hitbeli erejében gyökerezik. De a mások téves nézetét is el kell, hogy oszlassuk, nehogy egyházunkra nézve ez felesleges megterhelést jelentsen. A mi keresztény hittestvéreinket jól tájékozott barátainká kell, hogy tegyük, hogy belmisszióink kifejtésében semmi se vonja el mindig kevésnek bizonyult erőnket. Ezért a nép részére szerkesztett lapjaink is és a Keresztény Magvető is törekedjenek minél több szellemi erőt maguk köré csoportosítani. Ma, midőn a gyorsiramu társadalomfejlés oly sok irányban köti le az emberek figyelmét, egyházunk is csak a nagyobb aktivitás kifejtésével maradhat a közérdeklődés keretében.

Történelmi egyházzá a magyar nemzeti eszmével teljesen azonos irányú törekvésekkel és nagy erőfeszítések árán lehettünk. Ez az erő kifejtés ma szélesebb körben még fokozottabb kell, hogy legyen, mert egyházi életünk a demokratikus szellem jegyében folyik. Az egyházi életben mindenki szellemi és vagyoni erejének feleslegét a közösség javára kell, hogy áldozza, mert csak úgy lesz erős úgy szervezetünk, mint egész vallásos életünk.

Mi a nyugateurópai keresztény kultúra területén a jelzett kereten túl a külmisszióra nagy súlyt nem helyezhetünk, amint a többi egyházak sem dolgozhatnak e területen külmissziói célzattal sikerrel, de annál jobban kell fejlesztenünk belmisszióinkat. A vezetésre hivatottak a ma meglevő szervezeteknek egy kis jóakarató megerősítése útján is megmutathatnák az erő koncentratív eredményét. Nem lélekhalászatra gondolok, hanem a lelki tényezők megerősödésére és a rólunk való téves felfogások helyesbítésére. Külmisszióinknak csak ez lehetne a célja.

Mindezt különösen a Keresztény Magvető szempontjából tartottam elmondandónak, mert ez a mi: megafonunk. Ennek a révén a mi szétosztottan élő híveinkhez is eljutnak meghallásra érdemes gondolatok és a kívülállók is olvashatják a mi evangéliumi szózatunkat.

Hiszem, hogy rövid időn belül megnövekedik azoknak a száma, akik előtt unitárius jelszó lesz a: Keresztény Magvető.

Dr. Tóth György.

Százan Magyararkúton.

Közel száz unitárius fiatal fordult meg az elmúlt nyáron a budapesti unitárius egyházközség nyaralótelepén. A két gyermektáborban három-három hétig 41 fiú és 37 leány, a Perczelné Kozma Flóra Leányegylet nyaralása idején 15 nagyobb leány élvezte a jó levegőt, erőteljes táplálkozás mellett az egyház által nyújtott nyaralás áldásait.

Mi a célja, valamint látható és várható eredménye ennek az akciónak, melyet egyházunk nagy áldozattal és sok fáradsággal létesített és egyre szélesebb síkon épít ki.

A katolicizmus és protestantizmus ifjúsági munkáinak eredményeit összehasonlítva azt az általános megállapítást szokás tenni, hogy a protestáns egyházi munka képtelen hívei csoportjait szervezett, fegyelmezett és öntudatos sereggé átépíteni. Magyararkúton 7—18 év közötti gyermekek és fiatalok nyaraltak. Unitárius ifjak, egyházi életünk és munkánk jövőjének letéteményesei. A cél szociális és egyháznevelő. Szegénysorsú gyermekeket teljesen ingyen, vagy nagyon kedvezményes áron nyaraltatunk. Együtt laknak a különféle társadalmi osztályból származó szülők gyermekei s mind a kettőnek van mit tanulnia egymástól. Ezen a téren a legszebb eredménynek azt tartom, amikor a szociális felelősségérzet önmagától ébred fel a jobb körülmények között élő gyermek lelkében az egészen szegény iránt. Az egyik egyetlen ruhában, mezítláb táborunkba érkezett gyermeket a tábor többi tagjai ruházták fel és látták el cipővel, anélkül, hogy én erre figyelmüket felhívtam volna. A közösségi érzés erejét építi az együttes lakás és étkezés. A barátságot mélyítik el a játékok és kirándulások. A lélek és unitárius sorsközösség a félárbóca húzott, Erdélyből megmentett magyar zászló körüli reggeli és esti imádkozás és ének-lés alkalmával épült. Együtt mondtuk a Miatyánkot és a Magyar Hiszekegy szavait és körbenállva, mindnyájan kezefogva búcsúztunk, egymásnak együttesen jóéjszakát kívánva. Az unitárius eszmény és világszemlélet így ezeken az alig észrevehető csatornákon keresztül jut el a gyermeki lélek fogékony útjain szívük mélyére. Cselekedetük és életük volt unitárius és reméljük, hogy felnőtt életükben is bizonyosságot tesznek hitükről, ha azt továbbra is építjük és plántáljuk nevelői munkánk során.

A látható eredmény ma még csak ott van, hogy az első őszi vallásórán csillogó szemmel beszélnek arról, hogy Magyararkútra máskor is elmennek, s onnan szép emlékeket hoztak magukkal. Az idén is folytatni akarjuk a pesti baráti találkozásokat, ahol most össze akarjuk

hozni a tavalyi és az idei nyáron nyaralt gyermekeket.

A várható eredményt ott keresem, amikor gyarapodni kezd azoknak a száma, akik reverzális adása helyett gyermekeikben is hitünket építik tovább, önként és szeretettel sietnek majd egyházi munkánk és akkor elvégzendő feladataink ellátására. Hitben erős, öntudatos seregét alkotják majd a jövő unitáriusainak.

A táborban a munka végzésében lelkes segítőtársak állottak mellettem, akiknek önfeláldozása és áldozata nagyban hozzájárult ahhoz, hogy végzett munkánk eredményt is tudott felmutatni. Mindkét táborban végig jelen volt s az énekórákat vezette Nagy Sándor, akit a gyermekek nagyon megszerettek, s akinek jó kedélye, a rossz idő napjain keresztül is megtartotta vidámságunkat. *Benedek Gyula* és *Gálna Sándor* lelkésztársaink rövidebb ideig vettek részt munkánkban, mindketten végezték egy-egy alkalommal a vasárnapi szolgálatot. *Décsi Anna* okl. tanítónő és *Berei Mária* a leánycsoport felügyelői áldozatos szolgálatot végeztek. A tábor élelmezésének ellátását az első táborban *Hegedüs Gyuláné*, a másodikban *Ferencz Józsefné* vezették. A főzést a gyermekek nagy öröme az idén is *Czeglédy Józsefné* végezte.

Táborunkat többen meglátogatták. Egyházközségünk képviselőjében *Józan Miklós* püspöki vikárius, aki kétízben is végezte a vasárnapi szolgálatot, *Kelemen Béla* gondnok, *Barabás Istvánné* a nőszövetség képviselőjében, továbbá *Rev. K. Twinn* angol unitárius lelkész feleségével, akinek jelenléte érezte a fiatalokkal, hogy egy nagy unitárius világszövetség tagjai.

Az 1938. évi fiú és leánygyermektáborban az alábbiak vettek részt. A fiútábor tagjai, *Budapest*: Ambrus László, András Tibor, Ágoston Ferenc, Birtalan János, Bomhér Gyula, Ceglédi Albert, Faluvégi László, Hegedüs Abel, Jakab István, Jakab József, Király György, Lőrincz Miklós, Nyiredy Géza, Póké István, Tamási Imre, Varga Dénes. *Pestvidék*: *Budafok*: Lőrinczi József, Lőrinczi Sándor. *Csepel*: Fazakas Zsigmond, Gvidó Béla, Gvidó Géza, Pálffy Szilárd. *Kispest*: Bodor János, Kerekes Mihály, Kovács László, Linhardt Antal, Párditka Lajos. *Pestszenterzsébet*: Ács László, Kovács Béla, Kriza Lajos. *Pestszentlőrinc*: Kozma Lóránd. *Ujpest*: Barla Sándor. *Rákospalota*: Egyed László, Turi Béla. *Pomáz*: Gál Attila. *Vidék*: *Mezőberény*: Oláh Imre, Oláh László. *Szolnok*: Székely László. *Kecskemét*: Benedek Árpád. *Gyula*: Szász János. *Debrecen*: Kelemen László.

Leányok: *Budapest*: Ágoston Beatrix, Ágoston Róza, Babicsák Katalin, Barinka Kamilla, Belán Aranka, Belán Katalin, Benke Mária, Bogdán Erzsébet, Demeter Erzsébet,

Dénes Mária, Feir Ilona, Izsó Lívia, Jancsovics Magda, Kacir Ilona, Kacir Juliánna, Kálmán Róza, Koncz Judit, Leithem Ilona, Olajos Irén, Sebestyén Éva, Tichy Zsuzsanna, Tóth Erzsébet, Vitális Margit. *Pestvidék: Csepel: Fazakas Eszter, Fazakas Zsuzsanna, Weisz Mária. Kispest: Borbély Irén, Erdei Irén, Linhardt Éva. Pestszenterzsébet: Kriza Piroska. Pestszentlőrinc: Kozma Margit, Szabó Gabriella. Rákospalota: Nándori Mária. Pomáz: Gál Teréz. Sashalom: Karda Eszter. Vidék: Mezőberény: Pilez Gizella. Kecskemét: Medgyesi Anna. — Összesen: 41 fiú és 37 leány.*

Ferencz József.

KRÓNIKA

Uj vallástanító lelkészünk.

SZENT-IVÁNYI SÁNDOR kolozsvári teológiai akadémiai tanárt hívta meg Kebli Tanácsunk javaslatára 1938 szeptember hó 25-én tartott rendkívüli közgyűlésünk dr. Iván László elhunytával megüresedett vallástanítói lelkészi állásba. Az új vallástanító lelkész, aki előbb kolozsvári egyházközségünk vallástanító lelkésze volt, s most a teológiai akadémián a gyakorlati tárgyak tanára, kiválóan képzett papunk, akinek kinevezésével egyházunk és magyarországi unitarizmusunk csak erősödést nyert. Két ízben amerikai tanulmányúton járt s több konferencián is résztvett. Szorgalmas munkása egyházi irodalmunknak, s mint író és fordító egyaránt értékes munkát végzett. Az erdélyi ifjúsági munka egyik megindítója, akitől itt ezen a téren várjuk a munkát. A budapesti gyülekezet vallástanító lelkésze heti húsz órában oktatja székesfővárosi iskolákba járó növendékeink csoportjait, s részt fog venni az Isteniszteletek ellátásának munkájában is. *Beköszöntő beszédét október hó 23-án d. e. 9 órakor tartja a Koháry-utcai templomban.*

BESZÁMOLÓ

A regáti unitárius misszió.

A köznyelv odahaza Erdélyben Regátnak nevezi azt a területet, mely a háború előtti régi román királyságot alkotta. Erre a területre különösen az imperium változása után nagyon sok magyar vándorolt be. Sokan azt szokták mondani, hogy a második legnagyobb magyar lakosságú város ma Bukarest. A Regátba bevándorolt magyarok — közöttük természetesen székely unitáriusaink — egy része letelepedett, kis házat, üzletet, iparműhelyt szerzett, s egész élete állandóan odakapcsolódott. A bevándorolt magyarok na-

gyobb csoportja azonban csak időszakai munkák végzésére — kőművesek, ácsok — mennek be esztendőről-esztendőre, a harmadik nagy csoportot a cselédek, mezőgazdasági munkások alkotják, akiket munkakörük megakadályoz abban, hogy közösségi életünkben résztvehessenek. *A bukaresti unitárius missziói egyházközség* most ünnepelte fennállásának öt éves fordulóját. Ebből az alkalmából egy kis könyvben megörökítette az öt éves munka küzdelmeit és eredményeit. A beszámoló-ból kitűnik, hogy az egyházközség terve és megvalósítása az ifjúságnak köszönhető. Az 1932 tavaszán Homoród-Karácsonyfalván tartott unitárius ifjúsági konferencián merült fel a gondolat, hogy az ókirályságban az odaszakadt hívek számára egyházközség létesüljön. *Lőrinczy* Dénes lupényvulkáni lelkész kapott megbízást a terv keresztülvitelére, aki nyomban Bukarestbe utazott és megkezdte munkáját. Elindult vasárnap délutánonként végig a Cismigiu-kerten s ahol magyar szót hallott, megállt és érdeklődött. Majd a külvárosok tömeglakásait kereste fel s így aztán 1933 pünkösd napján nagy fáradozások árán összehozta az alakuló gyűlést, amely teljes lelkesedéssel mondotta ki az egyházközség alakulását. Azonban a megalakulás mégcsak a kezdet-kezdetét jelentette. Sem paplak, sem templom nem volt, sem a hívek nagyrésztét nem ismerte a bukaresti lelkész. Ez utóbbi volt a legnehezebb. Fájdalmas hangon meséli el, hogy a hívek valósággal menekültek előle. Olyanok is akadtak, akik, mikor rájuk talált, szinte szemrehányóan kérdezték: „Hát engem ugyan bizony ki jelentett fel?” A fiatal lelkész lapot indított „Unitárius Hínek” címmel, amit minden felkutatott címre elküldött, hogy az egyházközség megalakulásáról és munkájáról hírt adjon. Erre annál is inkább szükség volt, mert a missziói egyházközségbe Bukaresten kívül még tizenhat szórványegyház tartozik s területe Bukarestől Cernautig és Galactól Piatra Oltig terjed. Ilyen óriási területnek a meglátogatása nemcsak nagy fáradságot, de nagy anyagi áldozatot is jelent. Elhanyagolni pedig nem szabad. „Rossz méhész, ki a raját futni hagyja”, ez a fiatal lelkész jelszava. Ez a raj pedig a mindnyájunké, az egész magyarságé. Érdemes volna az öt év munkájáról és annak szemellátható eredményeiről bővebben is beszámolni. Szemléltetésképpen az alábbi kis részt közöljük a bukaresti Nőszövetség munkaprogramjából: „Legnagyobb feladataink közé tartozik a lelkek összefogása és gondozása. Kezdjük a gyermekeken. A legtöbb szegény szülő anyagi nehézségek miatt nem tudja gyermekét magyar iskolába járatni, s emiatt gyermeke csak az állam nyelvét tanulja meg, leggyakrabban otthon is. A mi kötelességünk azt elérni, hogy négy-ötszáz főnyi hívünk között ne legyen egyetlenegy sem, aki ne tudja anyanyelvét. Nagy feladat, de csak kitartás és sok, nagyon sok odaadó szeretet kell hozzá. Nekünk magyar nőknek és anyáknak kezébe van letéve a magyar gyermekek lelki gondozásának, az anyanyelvnek, öntudatnak és érzésnek a

sorsa." Lőrinczy Dénes lelkészt a tordai gyülekezet hívta meg pásztorául, s a munkát ma testvére-öccse, Lőrinczy Géza folytatja, s további munkájához erőt és arra Isten áldását kívánjuk.

SZEMLE

Egyedül vagyunk.

Boldogemlékü gr. Széchenyi István emlékezetes mondása: „Egyedül vagyunk“ áll a címlapján egy új folyóiratnak. „Ezeken a hasábokon az a nemzedék mondja el véleményét, amely ma a magyar közélet kapuján dörömböl. Színmagyar tehetségek sorakoznak fel itt tekintet nélkül pártállásra és árnyalatokra. Nem vitázni gyülekeznek ide, hanem azokat a nagy kérdéseket megbeszélni, melyekről lényegében ugyanaz a véleményük“ — olvassuk bevezetőjükben programjuk színvallását.

Lapunk célkitűzése nem engeli meg, hogy részletesen ismertessük Oláh György, dr. Pongrácz Kálmán és vitéz Kárász József szerkesztésében megjelenő folyóiratot a maga érdeme szerint. A mai világban, amikor túlsok a különféle színárnyalatú izmust reprezentáló folyóirat, amikor minden baráti kör lapot ad ki, hogy eszméinek tért s önmagának talán érvényesülési lehetőséget harcoljon ki, akkor megértjük ennek a szellemi centralizációnak szükségességét.

Sokan vagyunk, akik az élet különféle munkamezőin dogozva és fáradozva gyakran éreztük azt, hogy egyedül vagyunk. Örömmel köszöntjük ezt az új folyóiratot. Hinni akarjuk, hogy nem fogunk eszalódni bennük, akik színmagyaroknak akarnak írni, hogy utat törjenek számukra egy új világ felé.

Ferencz József

RÓVÁS

Levél Hollandiából.

A harcizaj és a feldúltság idejében, mint egy fénysugár jut el lelkeinkbe a béke és szeretet, az emberi barátság és összetartás őszinte hangja.

Ez év tavaszán köztünk járt a hollandiai remonstráns egyház ifjú papnöje, *Jeltje Vorster*. Eljött, hogy mint idegen testvér megismerje hazánkat, népünket és életmódunkat. Az unitárius ifjúság magyarkúti konferenciájának meghívott vendége volt, hol közelebről is alkalma lehetett köztünk élni, a gondoktól súlyos, de törhetetlen életenergiájú magyar ifjúság lelkébe belepillantani. Termékeny lelkében felszívódott egy távoli kis ország minden öröme és bánata, — most már Ő is velünk érez, most már féltő gonddal figyeli hegyen-

völgyön keresztül is magyar testvéreink sorsát.

A múlt hónap utolsó napjaiban, a világ-megmozdulás feszült óráiban levél érkezett néhány magyar unitárius családba, mely sorok megerősítették lelkünkben az emberi és testvéri összetartás mindent legyőző, áldásos érzését. Hollandi testvérünk aggódó, féltéssel teli szívvel fordul itteni barátaihoz, mivel veszélyben lát benünket. Őszinte aggályaiban a cselekvés, a segíteni akarás megható kifejezésre jut. Üzenetet küld általunk magyar unitárius családoknak, hogy akikhez eljut hívó szava, jöjjenek az ő védőszárnya alá, az ő békeszerető álmországukba. A felmerülő kérdések és tárgyalások végett még telefonszámát is közli, mellyel esetleges gyors intézkedést kíván lebonyolítani.

A bajban együttérzésnek, a veszélyben cselekvésnek és a testvéri szeretetnek ilyen megnyilvánulását hálatelt szívvel fogadjuk. Nagy erőt és vigaszt ad nekünk az a tudat, hogy vannak barátaink országunk határain túl, kik lélekben, gondolatban egyek velünk!

KÜLFÖLD

Unitárius ifjúsági világtalálkozó.

Az idén nyáron, Hollandiában gyűlt össze az unitárius és szabadelvű ifjúság, hogy évenkénti seregszemléjét megtartsa. Gyönyörű, mindvégig napos idő kedvezett az összejövetelnek, ajándékképpen az égiektől azért a barátságos és testvéries érzésért, szellemért, mely tíz ország fiatalságát összehozta. Közel 300 kiküldött vett részt a hollandi ifjúság táborozó helyén, a történelmi nevezetességű Utrecht melletti leersumi találkozón.

A konferencia a szabadelvű kereszténység jövőjének kérdésével foglalkozott. A nagyon értékes és magas színvonalú előadások közül megemlítjük prof. Adams chicagói, dr. Buri berni professzorok, dr. Kenneth liverpooli egyetemi előadó, dr. Hering holland, dr. Novák cseh, Toureille francia és Ferencz József budapesti lelkészek előadásait. Esténként a különböző országok kiküldöttei ismertették hazájuk ifjúsági mozgalmait. Az erdélyi unitárius ifjúsági munkáról Csifó Nagy László, a csonkamagyarországi pedig Bardócz Vilmos tartottak előadást.

Mindenekelőtt le kell szögeznünk azonban azt a tényt, hogy teljes elismerésünk kifejezése mellett a mozgalom új átalakulása főleg, személyi vonatkozásaiban nem elégitett ki bennünket. Az újonnan megválasztott amerikai félvér elnök, J. W. Campbell, az univerzalista egyház tagja, nemcsak földrajzilag, hanem felfogásbelileg is távolesik tőlünk. Sajnos, nem ismeri helyzetünket. Gondolatvilágát a demokrácia és a parancsuralom közötti ellentét kérdései érdeklik, s így

nemesak, hogy törekvéseink igaz támogatását, de megértését is alig várhatjuk. Jogos ellenvetésünket megfelelő formában kifejezésre is juttattuk. A többi tisztségekre Közép- és Keleteurópa képviselőjében dr. F. Buri svájci és Csifó Nagy László erdélyi lelkészeket választották meg elnökökké. Dr. Hering személyében változatlan maradt a főtitkári tisztség, ugyancsak a titkári Jeltje Vorster személyében, ki az elmúlt tavaszon konferenciánkon résztvett, s hazatérése után a holland folyóiratokban számolt be szépen, benyomásairól és mozgalmunkról.

Változás állott be a szövetség elnevezésében is, amennyiben az International Religious Fellowship nevet viseli. Célkitűzései, törekvései is azonban a régié maradtak. Mindenesetre az idei konferencia is méltó bizonyosága volt a részünkről mindig hangoztatott felfogásnak, hogy a konferenciákon nem a véletlenül összeverődött tömegek határozati javaslatára van szükség, hanem arra, hogy az valóban a szövetségben tömörült szervezetek kiküldött hivatalos képviselőinek közös akarata és elgondolása legyen. Ennek a hibának felismerésétől indítva határozta el befejezéskor az utolsó elnöki tanács, hogy a jövőben a konferenciát megelőzőleg kétnapos tanácskozásra gyűjti egybe a hivatalos kiküldötteket, hogy egymást jobban megismerve, valóban irányítói lehessenek a konferencia közszellemének.

A konferencián magyar részről Ferencz József lelkész és felesége és Bardócz Vilmos Brassai egyleti elnök, erdélyi részről pedig Csifó Nagy László és Kővári Jakab lelkészek vettek részt.

A konferenciát követő hollandi körutazás mintaszerű megrendezése, a kedves vendéglátás és a látottak valamennyiünkben kitörölhetetlen nyomokat hagyott.

Legfelemelőbb és legmeghatóbb talán mégis a befejezéskor az Isten kék ege alatt, a természet templomában fellobbanó tábortűz volt. A kísértetiesen lobogó lángok, a rőzse pattogása, különös szépen festették alá a felesendülő nemzeti énekeket és a nemzeti táncokat. Tíz nemzet ifjúsága talált itt egymásra, s ahogy kéz a kézben elmerengő szemmel, a búcsúzás szomorú hangulatától meredtek a hűnyó parázsra, úgy érzem, sok nemes szándék, érzés és gondolat fogant meg egymás kezét minél szorosabbra fogva, abban a pillanatban.

Bardócz Vilmos

HIREK

Igazságot

követelünk és kérünk a magyar élet sorsdöntő kérdéseinek megoldásában. Igazságot akarunk, hogy vége legyen a békétlen és szeretetnélküli gyűlölségnek. A lélek mélyén gyökerező szeretet lelkétől indítva akarjuk megoldva látni mindazokat a kérdéseket, melyek most magyar nem-

zeti életünk homlokterében állanak. A mi unitarizmusunk sorsa mindig egy volt a magyar nép életével és sorsával. Lelkünk egész melegével most is ott vagyunk, ahol az igazságot keresik, s az igazságtalanság szenvedéseit akarják jóvátenni.

Legyen igazság, mert ha ezt megteremtettük szomszédainkkal való kapcsolatunkban, akkor lesz béke is, s diadalmaskodni fog mindnyájunkon a szeretet evangéliumának lelke.

És ha igazságot akarunk, akkor legyen igazság idehaza is, egyenlő mértékkel mérjenek minden magyarok számára. Az ellentétek és az okok, melyek az ellentétet továbbra is fenntartják szűnjenek meg, s hozzanak áldozatot egyszer azok is, akik eddig az áldozathozatalt csak a szenvedők táborával hordoztatták.

Kicsinyeskedés, személyi érdekek, önzés és gyűlölködés tűnjön el a magyar életből, hogy fakadhasson fel az igazság lángja szerteszét a magyar földön. Legyen vége a felekezetek egymásközötti hatalomsóvárgásból fakadó eszmei célkitűzéseikhez méltatlan torzsalkolásának.

Mi pedig, akik eddig is a kovász szerepét szereztük volna betölteni a fejlődés és haladás szellemösvényein, belső megújulásunk és összetartó akaratumk megnyilatkozásain keresztül legyünk az igazság fáklyahordozói, a szeretet katonái és a béke apostolai.

Ferencz József

RÁDIÓ KÖZVETÍTÉSI ISTENTISZTELETEINKET
V. Koháry-utcai templomunkból az alábbi alkalmakkor:
Október hó 16-án d. e. 9 órakor: Barabás István
lelkipásztor.

Október hó 31-én d. e. 11 órakor: Darkó Béla
füzesgyarmati lelkész.

November hó 13-án d. e. 9 órakor: dr. Csiki
Gábor missziói lelkész.

A REFORMÁCIÓ EMLÉKÜNNEPÉN Istentiszteletet tartunk Koháry-utcai templomunkban *délelőtt 11 órakor*, melyet a rádió is közvetít. A szolgálatot Darkó Béla füzesgyarmati lelkészünk végzi. A tanulóifjúság, elemi és középfokú iskolákba járók, kötelesek ezen az Istentiszteleten résztvenni.

ELŐFIZETÉSÉT RENDEZZE MINDENKI.

Kétszeresen segít az, aki kérés nélkül fizeti meg előfizetési díját. A most szétküldött előfizetési sürgetéseket fogadjuk megértéssel s igyekezzünk azoknak mielőbb eleget tenni.

VITÉZ NYIREDY GÉZA DR. tart előadást a Bölöni Farkas Sándor Iparosok és Kereskedők Köre november 12-én rendezendő családias teastjén a Missziós Ház gyülekezeti termében.

TÖBB CIKKÜNK és beszámolóink anyagtorlódás miatt következő számunkra maradt. Munkatársaink szíves türelmét kérjük.

DAVID FERENC EGYLETÜNK november hó 11-én d. u. 6 órai kezdettel a Misszió Ház templomában tartja felolvasó ülését. Az estély előadója *dr. Gyulay Zoltán* debreceni egyetemi nyilvános rendes tanár.

KEBLI TANÁCSUNK javaslatára az egyház-köztség elhatározta, hogy a kántori állásra beérkezett pályázatokat elfogadja, s módot nyújt arra, hogy minden pályázót egyházi és szakértőkből álló bizottság előtt nyilvánosan is meghallgasson. A próbaszentelés időpontjául Koháry-utcai templomunkban október hó 25-én délután 5 órát tűzte ki a közgyűlés. A próbaszereplés nyilvános.

A KONFIRMÁLTAK SZÖVETSÉGE október 31-én, a reformáció emléknapján d. e. 3/4 12 óra-ker a Koháry-utcai templomban tartja első őszi ülését, melynek keretében kegyelettel emlékszik meg ennek a napnak jelentőségéről. A szövetség minden érdeklődőt, különösen pedig az utóbbi években konfirmált tesvéreit szeretettel várja.

A 345. SZ. JÁNOS ZSIGMOND CSERKÉSZ-CRAPAT résztvett az idei hadijátékokon, melyet az I. (budapesti) cserkészkerület rendezett. A csapatot az a kitüntetés érte, hogy szállásmesternek *Csucsy László* cserkésztszisztet bízta meg a hadijáték vezetősége, aki közmegelegedésre szépen és igen jól teljesítette ezt a nehéz nagy körülményt igénylő és felelősségteljes feladatot. A belvárosi körzet — hova a mi csapatunk is tartozik — képezte az egyik hadosztályt és a hadvezetőség bizalma nyilvánult meg csapatunk vezetőségével szemben, amikor a II. hadosztály parancsnokságával csapatunk egyik cserkészcsapatát bízta meg, aki nagyszerűen oldotta meg a reábízott feladatot és ez is hozzájárult ahhoz, hogy a sárga fél győzelmet aratott a kékek felett. A csapat november elején táncestet szándékozik rendezni melyre ezúton is felhívjuk olvasóink figyelmét. Szép sikert és Jó munkát kívánunk a csapat minden egyes tagjának.

Vidék.

DR. BORBÉLY ANDOR jászberényi tanár a nyár folyamán levéltári kutatásokat végzett. Kutatásai közben néhány értékes unitárius adatra akadt, melyet közölt lapunk szerkesztőjével. Fáradozását köszönjük és mások szíves figyelmébe ajánljuk.

A MAGYARKUTI TELEP felügyelőjévé Cegléd Józsefet nevezte ki egyház-községünk előjárósága, aki eddigi munkássága alapján érdemessé tette magát erre a bizalmi állásra. Felelősége két éven keresztül három gyermektáborunknak főzött, s az összes gyermekek szívesen emlékeznek vissza jóízű székely főztjére. Kirándulóink figyelmébe ajánljuk, hogy a telep felügyelőnél levelezőlapok is vásárolhatók.

DUNAPATAJON október 9-én Istentiszteletet tartott *Barabás István* lelkész, akit a gyülekezet

tagjai nagy szeretettel vettek körül. Október hó 30-án *dr. Csiki Gábor* lelkész tart Dunapatajon Istentiszteletet.

KECSKEMÉTEN október 16-án, az evangélikus templomban d. e. fél 11 órai kezdettel úrvacsoraosztással egybekapcsolt Istentiszteletet tart *dr. Csiki Gábor*.

KOCSORDON épülő új templomunk felszentelési ünnepségét előreláthatóan november hó 20-án fogjuk megtartani. Idejében még értesítést adunk.

NYIREGYHÁZÁN október 30-án, az evangélikus iskolák dísztermében úrvacsoraosztással egybekapcsolt Istentiszteletet tart *Józan Miklós* püspöki vikárius.

SZOLNOKON október 16-án, a református templomban d. e. 11 órai kezdettel úrvacsoraosztással egybekapcsolt Istentiszteletet tart *Józan Miklós* püspöki vikárius.

Külföld.

PÉTER ANDRÁS tartalékos hadnagy, cserkészcsapatunk buzgó tagja néhány hónappal ez előtt elment s azóta Franco tábornagy hadseregében harcolt a nemzeti spanyol föld felszabadításáért. Nemrégiben vettük a szomorú hírt, hogy a bátor katonatiszt életét áldozta a nemzeti eszme diadalrajutásáért. Emlékét cserkészársai és barátai kegyelettel őrzik.

AZ OXFORDI UNITÁRIUS FŐISKOLA, a Manchester College igazgatója, H. J. Weatherall a jelen iskolai év kezdetétől nyugalomba vonult. Utóda Rev. R. Nicol Cross belfasti unitárius lelkész, akit október 9-én iktattak be ünnepélyesen új munkakörébe. A beiktatási ünnepeségekre egyházunk jókívánságait is elküldöttük.

SIR SYDNEY JONES liverpooli egyetemi prorektort, az oxfordi unitárius teológiai főiskola, a Manchester College elnökét, a liverpooli városi tanács a jövő esztendőre a város polgármesterévé választotta meg. Egyházához ragaszkodó áldozatkész angol unitárius atyánkfia magas kitüntetésének szívből örvendezünk.

BENEDEK GYULA okl. lelkész, aki egy évig körünkben végezte gyakorló lelkészi munkáját, az 1938—39. és 1939—40. iskolai évekre elnyerte a manchesteri Unitarian College E. Sharpe ösztöndíját. Lelkészársunk már meg is érkezett angliai tanulmányai helyére, s munkájára Isten áldását kérjük.

Halottaink.

ERDÉLYBŐL szomorú híreket is kaptunk. Gyors egymásutánban hunyt el lelkészi karunknak két közszeretethen álló tagja. *Dobai István* vargyasi lelkész egyike volt azoknak, akiket reméltük, hogy ott látunk valamikor teológiai aka-

démiánk katedráján. Mély műveltségű, kiváló nevelő volt, aki mint gyakorló lelkész is elismerésreméltó munkát végzett. *Fazekas Béla* abrudbányai lelkészünk tragikus körülmények között hűnyt el váratlanul. Nehéz poszton teljesítette lelkipásztori munkáját, s a templomépítő lelkészek fáradságos szolgálatát végezte. — *Ürmösi Károlyné*, kolozsvári tb. esperes-lelkészünk felesége, nőegyleti főtitkárunk elhúnytát is őszintén fájjaljuk, benne a melegsívű ember mellett a vers ihletett munkását is gyászoljuk. Áldassék emlékeztük.

HIVATALOS RÉSZ

409—1938.

MEGHIVÓ

A budapesti unitárius egyházközség *Kebli Tanácsa* 1938. november 6-án, vasárnap d. e. 10 órakor a tanácsteremben

RENDKIVÜLI ÜLÉST

tart, melyre a presbitérium tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1938. október hó 12.

Dr. Kozma Jenő s. k. *Józan Miklós* s. k.
gondnok. lelkész-elnök.

A presbitériumi ülés egyetlen tárgya: *Jelentés a pályázók próbaszolgálatáról. Javaslat a közgyűlésnek, a kántorválasztás tárgyában.*

409—938.

MEGHIVÓ

A budapesti unitárius egyházközség 1938. november hó 6-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a Koháry-utcai templomban

RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉST

tart, melyre az egyházközség minden egyes tagját szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1938. október hó 12.

Dr. Kozma Jenő s. k. *Józan Miklós* s. k.
gondnok. lelkész-elnök.

A közgyűlés egyetlen tárgya: *a kántorválasztás.*

NB! Szavazati jogát gyakorolhatja minden kepefizető egyháztag, aki múlt évi egyházi adóját pontosan befizette s ezt a helyszínen igazolja.

LELKÉSZI NYUGDIJALAPRA folyó évi augusztus és szeptember hónapok folyamán beküldött szíves adományokat egyházunk nevében hálás köszönettel nyugtázom az alábbiakban:

Klein Arthur dr., Svájc 100 P, Koháry-utcai perselypénz az őszi hálaadó ünnepen 26.83 P, *dr. Zsakó Andor*, *Klein Géza*, *Häutler György* és *Sz. Muzsnay Gyula* (*Kiss László*, volt m. sárosi lelkész emlékére) 10—10 P, *Tarján Árpád* és *dr. Nagy Béla*, Szombathely 5—5 P, *Ujvári László* 2.50 P, ifj. *Székely Sándor* és *B. Páll Mária* 2—2 P, ifj. *Szabó László*, Tiszaigar 1 P. Összesen: 184 pengő 33 fillér. Ezt az összeget gyümölcsöztetés végett elhelyeztem az Országos Központi Hitelszövetkezet (*csekk számla: 8486*) pénztárába az Unitárius Lelkeszi Nyugdíjintézet (rövidítve: „*Nyug*“) folyószámláján. A nemes célra szánt kegyes adományokat egyenesen oda is be lehet küldeni. Ez megkönnyíti az elszámolást... Nem kérünk és nem várunk mi sokat. Csak morzsákat. De azokat rendesen. Önként. Azoktól is, akik esetleg annak áldásait a nyugalom éveiben élvezni fogják, mert ki támogassa a mi ügyünket, ha mi magunk — a törvényes kirováson felül is — nem támogatjuk.

Ez azután már igazán — *pro domo!* Szíves üdvözlettel

Budapest, 1938 október 1.

Józan Miklós
püspöki vikárius.

MEGHIVÓ a *Bölöni Farkas Sándor Iparosok és Kereskedők Köre* ez év november hó 12-én (szombaton) este 8 órai kezdettel az egyesületi termünkben (IX., Hőgyes Endre-u. 3.) családi tea-estélyt rendez, ahol *dr. vitéz Nyiredy Géza* min. titkár tart előadást, melyre ezúton atyafiságos szeretettel meghív mindenkit az Elnökség.

AZ ÉPÜLŐ KOCSORDI TEMPLOM JAVÁRA a gyulai unitárius szórvány tagjai között gyűjtést rendezett, mely összesen 12 pengőt eredményezett a nemes célra. Az adakozók közül *Szász Domokos* 2 P, *Szász Domokosné*, *Fazekas Lajos*, *Fazekas Lajosné*, *Szász Lenke*, *dr. Ürmösi Károly* 1—1 P, *id. Gyarmati Gergely* *Gyarmati Dénes*, *Gyarmati Domokos*, *Gyarmati Károly*, *Gyarmati Béla*, *Galbács Jánosné*, *id. Máté Balázs*, ifj. *Máté Balázs* és *Csáki Mihály* 50—50 fillért adományoztak. — A gyulai szórvány szerény gyűjtését testvéri szeretettel küldi a kocsordi híveknek. Gyula, 1938. okt. 6. *József Dezső*, szórványgondnok.

A BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR Iparosok és Kereskedők Köre 1939. év tavaszán szakmai képességünk bizonyítására minta- és árubemutatást rendez. Arra kérünk minden önálló unitárius iparost és kereskedőt, hogy a közös cél és a saját érdekében is, kapcsolódjék bele mielőbb az előkészület munkájába. Elgondolásaikkal és bemutatásra kerülő munkaterveikkel jelentkezzenek ez év okt. 30-ig bezárólag minden vasárnap délelőtt a Misszióház templomában tartandó istentisztelet utáni értekezleten, vagy minden kedden este 7 és 8 óra között (IX., Hőgyes Endre-utca 3.) az egyesületi teremben. *Birtalan Lajos* elnök.

Istentiszteleti sorrend 1938. november hóban.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	6,20	d.e. 9.	Barabás István
" " " "	R.13	" "	dr. Csiki Gábor
" " " "	27	" "	Józan Miklós
IX, Hőgyes Endre-u. 3. (Misszióház) (Rákos-utca)	6	d.e. 10	dr. Csiki Gábor
" " " "	13,20	" "	Ferencz József
" " " "	27	" "	Ferencz József
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prot. imaház	6	d.u. 4	dr. Csiki Gábor
" " " "	20	" "	Szent-Iványi S.
C) Pestkörnyéken:			
Csepel	13	d.e. 11	Gálna Sándor
Kispest	20	d.u. 4	Ferencz József
Peszterzsébet	13	" "	dr. Csiki Gábor
" " " "	27	" "	Ferencz József
Pestszentlőrinc	6,13	d.e. 11	Pethő István
" " " "	20,27	" "	Pethő István
Rákospalota	6	d.u. 4	Barabás István
Sashalom	6	" "	Gálna Sándor
Ujpest	27	" "	Barabás István
D) Vidéken:			
Debrecen-Hatvan-u. 24.	6	d.e. 10	Józan Miklós
Dunapataj	27	d.e. 10 dn. 2	dr. Csiki Gábor
Győr, ref. templom . .	13	d.u. 4	Józan Miklós

Nb! Aláhuzott dátumokon urvacsoraosztás. — Egyházi adó befizetését azért szorgalmazzuk, hogy végső esetben ne kelljen hatósági behajtáshoz folyamodnunk. Pénztáros: Zsigmond Lőrinc. Hivatalos órák: délelőtt 9—1., délután 4—6. Pénzbeszedők: pesti oldalon: Lux Ernő, budai oldalon: Varga Jenő. Kérjük hűveinket fogadják őket megértéssel. Ugyanők átvehetik a lelkészi nyugdíjalapra küldött adományokat is. — Egyházközségünk csekk-számlájának száma: 30.400. —

Női és férfikalap nagy választékban — modellek után alakítást olcsón vállalom

özv. Péter Jánosné

VIII., Baross-utca 82.
Unitárius hittesivéreim támogatását kérem.

A megbízható üzletben való vásárlás örömmel és haszonnal jár!

Vásároljon tehát

ÜRMÖSSY ÉS EÖRDÖGH

üzletében.

Férfi és női szövetek, selymek, siffon és vászonárúk. Mosóárúk, flanalek, mértékutáni férfi fehérművek stb. . .

**Férfi és női konfekció osztály:
Kész kabátok, ruhák, pongyolák.**

Esőkabátok, balonkabátok, munkaköpenyek, munkaruhák.

**IV., Petőfi Sándor-u. 3. az udvarban
Udvari helyiség - kis rezszi - legolcsóbb árak!**

Hittesivéreinknek árendemény!

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

Felelős szerkesztő és kiadó: Ferencz József
Szerkesztőség és kiadóhivatal;
Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 110-651.

Előfizetési díj egy évre 4—P, amely beküldhető a 30.400 számú postatakarékpénztári folyószámlára — (csekk-tulajdonos: Unitárius Egyházközség, Budapest).

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség
A „Hivatalos rész” c. rovat a Magyarországi Unitárius Egyház bármelyik szerve által beküldött hivatalos közleményt tartalmazza

Utánaküldés kizárva!

Uj cim :